



Kommunstyrelsen  
Vaxholms stad

## Betänkandet Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5) - Yttrande från Vaxholms stad

### Sammanfattning

Vaxholms stad ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag men har vissa synpunkter gällande främst förslagen som rör medborgarinflytande. Det är bra att förtydliganden föreslås i kommunallagen avseende de förtroendevaldas villkor. Staden ser det också som positivt med ett tydligare uppdrag till kommunfullmäktige att arbeta med ökad medborgardialog inför beslut men konstaterar att inga konkreta förslag lämnas för hur detta ska gå till. Vidare är det bra att vissa förtydliganden föreslås gällande folkinitiativ dock anser staden att några av de nya förslagen riskerar att leda till oklarheter i handläggningen. Förslaget om att införa en folkmotion som verktyg bör ske via en försöksperiod som sedan utvärderas och eventuellt permanentas. I övrigt har inte staden några synpunkter på utredarens förslag.

### Bedömning

#### *Delaktighet och jämlikt inflytande*

#### **Avsnitt 3.6.1 – Nytt mål för demokratipolitiken**

**Utredningens förslag:** Målet för demokratipolitiken ersätts med följande mål: En hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande. Målsättningen med en hållbar demokrati uppnås genom specifika delmål.

**Bedömning:** Staden har inga synpunkter på förslaget utan ser delaktighet och jämlikhet som en naturlig del i de demokratiska processerna på nationell och lokal nivå.

#### *De förtroendevaldas villkor*

#### **Avsnitt 8.3.5 Rätt att behålla uppdrag som fullmäktigeledamot trots flytt**

**Utredningens förslag:** Utöka möjligheten att behålla ett uppdrag trots flytt från kommunen eller landstinget till att också omfatta fullmäktigeledamot. Om en förtroendevald upphör att vara valbar, ska uppdraget upphöra vid nästa fullmäktigesammanträde, om inte fullmäktige beslutar att den förtroendevalde får ha kvar sina uppdrag under återstoden av mandattiden.



**Bedömning:** Vaxholms stad ställer sig positiv till att kommunfullmäktige föreslås få ett utökat mandat att besluta om förtroendevalda ska kunna behålla sina uppdrag även i fullmäktige efter flytt från kommunen.

#### **Avsnitt 8.5.2 – Förtroendevaldas möjlighet att vara föräldralediga eller sjukskrivna**

**Utredningens förslag:** Fullmäktige får besluta att en förtroendevald som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska få vara ledig från sitt uppdrag under en tidsbegränsad period, dock högst ett år, för att vara föräldraledig. Detsamma gäller sådan förtroendevald som på grund av sjukdom har nedsatt arbetsförmåga. Fullmäktige ska om ledighet beviljas besluta om hur lång tid ledigheten ska pågå och om arvode, pension och ekonomiska förmåner ska utgå under ledigheten. Fullmäktige får utse en ersättare i nämnder och styrelse för den ledige under ledighetsperioden.

**Bedömning:** Vaxholms stad konstaterar att det i nuläget saknas tydliga riktlinjer kring ledighet och sjukskrivning för förtroendevalda med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid eftersom dessa roller inte regleras i kommunallagen. Det är därför positivt att utredningen lämnar förslag som innebär en tydlig reglering i detta avseende. Det är viktigt att det finns villkor som gör det möjligt för att alla grupper i samhället att engagera sig politiskt och fullfölja sina uppdrag som förtroendevald.

#### ***Den lokala politikens organisering***

##### **Avsnitt 9.3.4 – Fullmäktige bör regelbundet arrangera allmänpolitiska debatter**

**Utredningens förslag:** Fullmäktige ska kunna hålla debatter utan samband med annan handläggning. Fullmäktigepresidiet kan fatta beslut om att kalla till debatt samt om vilket eller vilka ämnen som debatten ska omfatta.

**Bedömning:** Vaxholms stad delar utredarens uppfattning kring förslaget om allmänpolitiska debatter på lokal nivå. Även om möjligheten till allmänpolitiska debatter finns redan idag så gör staden bedömningen att legitimiteten för sådana debatter skulle öka om detta uttrycks direkt i kommunallagen. Då de ordinarie kommunfullmäktigesammanträdena ofta har en tilltagen dagordning är det viktigt med tillfällen då lokalpolitisk debatt kan få ett större utrymme kring olika aktuella ämnen. Intresset för fullmäktige bland kommunmedborgarna skulle även kunna öka genom att anordna återkommande allmänpolitiska debatter. Beslutet om att kalla till en allmänpolitisk debatt bör, som föreslås i utredningen, fattas av kommunfullmäktiges presidium.

#### ***Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting***

##### **Avsnitt 11.5.1 – Medlemmarna ska ha förutsättningar att delta**

**Utredningens förslag:** Fullmäktige ska verka för att medlemmarna i kommunen eller i kommun inom landstinget har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut.

**Bedömning:** Vaxholms stad delar andemeningen i utredarens förslag. Möjligheten till olika typer av medborgardialog finns dock redan idag och används i flera olika sammanhang i kommunen. Utredarens förslag är utformat som ett mål och innebär att kommunerna kan anpassa arbetet med att främja medborgarnas delaktighet utifrån de lokala förhållandena. Staden menar att det är så det bör vara men konstaterar samtidigt att förslaget i sig därmed inte bidrar med så mycket vägledning kring hur arbetet med medborgardialoger bör utformas. Staden ser en risk i att förslaget till målsättning inte är tillräckligt

konkret och därmed kan bidra till att det skapas olika förväntningar bland kommunmedborgare kring när och i vilka sammanhang medborgardialog bör användas.

### ***Det förstärkta folkinitiativet***

#### **Avsnitt 12.7.1 – Underlätta insamlingen av namnunderskrifter**

**Utredningens förslag:** Det ska inte vara nödvändigt för initiativtagare att uppvisa egenhändiga namnteckningar. Det ska vara möjligt att samla in underskrifter via internet.

**Bedömning:** Vaxholms stad ser positivt på utredarens förslag om möjligheten till att samla in underskrifter via internet och bör leda till att processen kring folkinitiativ förenklas. Staden mottog ett folkinitiativ under 2015 och kan konstatera att handläggning och bedömning krävde stora resurser i kommunen. Handläggningen skulle underlättas av möjligheten att underteckna ett folkinitiativ med hjälp av e-legitimation. Eftersom möjligheten att lämna in folkinitiativ på papper föreslås finnas kvar anser dock staden att det även fortsättningsvis är viktigt att det finns tydliga formkrav för skriftliga namnteckningar m.m.

#### **Avsnitt 12.7.2 – En nationell webbplats för namnsamling upprättas**

**Utredningens förslag:** En nationell webbplats ska inrättas som ska kunna användas för namnsamling av folkinitiativ. Den nationella webbplatsen ska tillhandahålla formulär för att registrera folkinitiativ och folkmotioner och för att underteckna initiativ eller motioner med e-legitimation. Ett uppdrag för att upprätta och ansvara för den nationella webbplatsen ska ges till Länsstyrelsen i Västra Götaland. Behandling av personuppgifter ska kunna ske för att tillhandahålla en tjänst för namnsamling.

**Bedömning:** Staden ställer sig positiv till att en nationell webbplats upprättas i enlighet med utredarens förslag. Ett formulär för att registrera folkinitiativ och folkmotioner för att underteckna desamma med e-legitimation skulle underlätta bedömning och handläggningen avsevärt för kommuner samt skulle också minska risken för att detta arbete görs på olika sätt i olika kommuner. Staden ser dock en risk att problem kan uppstå vid hantering av folkinitiativ som lämnas både digitalt och via papper. Det är också mycket viktigt att initiativtagare inte blir beroende av en viss typ av teknisk plattform för att kunna samla namnunderskrifter.

#### **Avsnitt 12.7.4 – Fastställa antalet underskrifter som krävs**

**Utredningens förslag:** Vid fastställandet av antalet erforderliga namnunderskrifter för att väcka ett folkinitiativ ska antalet röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmar anses vara det antal röstberättigade som fanns i kommunen eller landstinget på valdagen vid det senaste ordinarie valet.

**Bedömning:** Vaxholms stad ser detta förslag som absolut nödvändigt för att undvika en differentierad och godtycklig bedömning av denna fråga mellan olika kommuner och landsting. Initiativtagare måste veta vad som gäller i detta avseende när de startar en namnsamling annars är risken för lokala konflikter mellan initiativtagare och kommuner uppenbar.

### ***Medborgarförslag och folkmotion***

#### **Avsnitt 13.5.1 – Folkmotion ersätter medborgarförslag**

**Utredarens förslag:** Ett nytt verktyg ska införas i kommunallagen för att främja dialogen mellan väljare och förtroendevalda, en möjlighet att väcka ett ärende i fullmäktige genom en folkmotion. Ärende i fullmäktige får väckas om en folkmotion får stöd av minst en procent av de folkbokförda i kommunen eller i landstinget. Det är antalet folkbokförda den sista december året före det år som folkmotionen lämnas in som är utgångspunkten vid beräkningen av en procent. Folkmotionen ska vara skriftlig, ange

den aktuella frågan och undertecknas av motionärerna samt innehålla uppgifter om när undertecknandet gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser. Möjligheten att stödja en folkmotion ska ges i sex månader. En folkmotion bör beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att folkmotionen väcktes. Fullmäktige ska ges möjlighet att överlåta till styrelse eller annan nämnd att besluta i ärenden som väckts genom folkmotion, utom i de fall som avses i 3 kap. 9 § KL, dvs. ärenden som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen eller landstinget. Styrelse eller en nämnd som handlägger sådana ärenden ska minst en gång om året informera fullmäktige om de beslut som fattats i ärendena. Folkmotion ersätter medborgarförslag och bestämmelserna om medborgarförslag ska upphävas.

**Bedömning:** Vaxholms stad är i grunden positiv till folkmotionen som verktyg för kommunmedlemmar att väcka ärenden i kommunen. Staden konstaterar dock att gränsen på 1 procent innebär att det krävs väldigt få antal underskrifter för att kunna lämna in en folkmotion i en liten kommun som Vaxholm. Det finns därmed en risk att den administrativa bördan för kommunen ökar avsevärt. Vaxholms stad anser att ett eventuellt införande av folkmotionen som verktyg bör ske under en försöksperiod för att sedan utvärderas och eventuellt permanentas. Staden ser också ett behov av förtydligande avseende att folkmotioner endast kan lämnas in vid ett tillfälle vilket är en konsekvens av att vid beräkningen av antalet motionärer ska endast de räknas med som har skrivit under motionen under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet. Motsvarande gäller även för folkiniciativ. Staden anser att nuvarande lagtext är tydlig i detta avseende (se DOM 14638-15, Förvaltningsrätten i stockholm) men har uppfattat att initiativtagare tolkat lagtexten på annat sätt. Olika tolkningar av detta kan skapa olyckliga spänningar mellan kommuner och initiativtagare. En möjlighet att lämna in en folkmotion eller ett folkiniciativ vid flera tillfällen skapar uppenbara problem för kommuner och landsting att handlägga ärenden av detta slag och leder oundvikligen till godtycklighet i bedömningen.



**VAXHOLMS  
STAD**

**Yttrande**

2016-05-13

Änr KS 2016/71.100

5 av 5